

KATILIMCI BÜTÇELEME
DOSYA
9
VAKA DOSYALARI

La Serena, Şili: Mahallelerde ve devlet okullarında Katılımcı Bütçeleme, gerçek bir yurttaşlık akademisi

La Serena, Şili: Mahallelerde ve devlet okullarında Katılımcı Bütçeleme, gerçek bir yurttaşlık akademisi

Yazarlar

Juan Salinas Fernández
forochileno@gmail.com
Millaray Carrasco Reyes,
millaray.carrasco@laserena.cl
Hugo González Franetovic
hugo.gonzalez.franetovic@
laserena.cl
*Ciudadanos transformando
ciudades. El presupuesto
participativo en la Serena*
editörleri s.152 -154

Tarih

Mart 2014 [İspanyolca]
Haziran 2014 [İngilizce]

Katılımcı Bütçeleme Kitabının Koordinatörleri

Cabannes, Yves
ycabanes@mac.com
Delgado, Cecilia
cmndelgado@gmail.com

İspanyolca'dan İngilizce'ye çeviren

Richard Huber

İnternet Sitesi

www.laserena.cl/presupuestos-participativos/2013/index.html

Şili'nin başkenti Santiago'nun yaklaşık 470 kilometre kuzeyinde bulunan La Serena *communası*¹, 200.000 civarında nüfusa sahiptir ve 2009'dan beri Şili'deki en zengin katılımcı bütçeleme deneyimlerinden biridir. La Serena sürecinin en göze çarpan yönü, mahalledeki katılımcı bütçe sürecinin 14 yaş ve üzeri gençlerin katılımına açık olması ve bunu da bütün akademik süreç boyunca belediye eğitim kurumlarında eğitim gören 6 ila 18 yaş öğrencileri kapsayan Devlet Okulları'na Yönelik Katılımcı Bütçe uygulamasıyla birlikte gerçekleştirmesidir. Bu makalede, mahallede ve okullarda uygulanan iki katılımcı bütçeleme girişiminin ikisi de inceleniyor.

Bu deneyimi özellikle ilginç kılan bir dizi dikkat çekici boyuttan söz edilebilir. Öncelikle bu KB deneyimi, belediye yönetimini bir bütün olarak harekete geçirilmesini sağlayan geniş bir kurumsal tabana sahiptir. Süreci yerel yönetim düzeyinde yürüten İdari Sekreterlik, belediyenin Toplumsal Kalkınma, Planlama, Finans ve Kent Yönetim bölümlerini bir araya getirip, koordinasyonu sağlıyor. İkinci olarak, genel şartlar ve koşullar olarak adlandırılan oyunun kuralları açık ve şeffaftır; ayrıca etkili bir internet sitesi aracılığıyla, başarının temel unsuru olan yurttaşlara sürekli bilgi akışı sağlanmıştır.

Ayrıca, katılımcı bütçenin bölgesel çalışma gruplarından seçilen Bölgesel Yönlendirme Komitesi (Directiva de la Mesa Territorial), güçlü bir halk katılımını güvence altına alıp, belediyenin kırsal,

1 Şili'de ilçeden daha küçük olan siyasi ve coğrafik bölge. Kasabaya yakın bir anlamı vardır.

KB Meclis katılımcıları, La Serena. © La Serena Belediyesi'nin izniyle

*pampa*², sahil ve kentsel mahalleler vb. çeşitliliğiyle bölgesel özelliklerini yansıtır.

“Açık Kent Forumu”ndan katılımcı bütçelemeye³

İki yılda bir (2009 ve 2011) düzenlenen “Açık Kent Formu”dur (*Cabildo Ciudadano*), La Serena belediyesinin yurttaş katılımını sağlamak amacıyla 2009’dan beri uyguladığı bir projedir.

Açık Kent Forumu, *communanın* çeşitli bölgelerinden sosyal ve toplumsal paydaşların bir araya gelerek fikirlerini anlatmak, öneride bulunmak, taleplerini yetkililere ve belediye bünyesindeki uzman ekiplere sunmak için bir araya gelip, etkileşimde buldukları, inceleme yaptıkları ve ka-

2 Pampa: Güney Amerika'nın kendine özgü doğal yapısı olan, bol ot yetişen, hayvancılığa elverişli bozkırlarına verilen ad

3 Bu anlatı *Ciudadanos Transformando Ciudades. El Presupuesto Participativo en La Serena*, kitabından alınmıştır. 2008-2012 yılları arasında görev yapan La Serena belediye başkanı Raul Saldivar Auger'in öncülüğünde, belediye yazı işlerinden sorumlu Hugo González Franetovic ve Millaray Carrasco Reyes'ten oluşan ekibin yürüttüğü çalışmanın ürünü olan bu kitabın başyazarı Juan Salinas Millaray'dır.

Bir proje sunumu yapan devlet okulu öğrencisi, La Serena, Şili. © La Serena Belediyesi'nin izniyle

mayı ilgilendiren konuları tartıştıkları önemli bir toplantıdır. Bu çalışma ve etkileşimin sonucunda, talepler çeşitli yerel politikalara, özellikle de diğerlerinin yanı sıra Toplumsal Kalkınma Planı (PLADECO) ve belediye bütçesi gibi belediye yönetiminin temel uygulamaları arasına dahil edilir.

“Güneşin Aynası” Parkı ismi seçilirken uygulanan katılımcı yöntem
“Güneşin Aynası” Parkı'nın (“Espejo del Sol”) ismi, Mayıs 2009'da gerçekleşen bir süreç sonunda seçildi. Bu seçim, La Serena'nın çocuk ve gençlerinin katılımı açısından bir dönüm noktasıydı; dahası bu kentte ilk kez kitlesel katılım ve oylamanın gerçekleştirildiği bir süreçti. Basit bir süreç gibi görünse de kitlesel katılım ve bunun toplumsal olarak topluluğa etkisi göz önüne alındığında, *communada* çocukların ve gençlerin katılımını sağlaması bakımından gerçekten bir dönüm noktasını temsil ediyordu. Üstelik Ağustos 2009'da mahalledeki katılımcı bütçe sürecinde yapılan ilk oylama için bir deneme olma işlevi de taşıyordu.
“Güneşin Aynası” Parkı'nın açılışına giden süreç, Las Compañías bölge-

sindeki tüm öğrencileri bir araya getirmeyi başardı ve tüm eğitim camiasını harekete geçirdi. Öğretmenler, okul yetkilileri ve öğrenciler, bu zorlu görevi coşku ve yaratıcılıkla üstlendiler. Park için 146 isim önerisi yapıldı ve bunlar arasından önseçimle 20 tanesi belirlenip son liste oluşturulduktan sonra en iyi ismi seçmek için tahminlerin ötesinde kitlesel katılımlı bir oylama yapıldı.

Birinci sınıftan liseye kadar 8.000'den fazla devlet okulu öğrencisi, bilinçli, düzenli ve şeffaf bir sivil katılımı kendi tercihleri doğrultusunda oy kullandı. Sonunda, 2.000'den fazla oyla “*Güneşin Aynası (Espejo del Sol)*” ismi kazandı.

Bu deneyimin, hem sınıflarda hem de evlerde öğrenciler arasında yarattığı dinamiklere ve etkileşimlere her şeyden çok değer veren eski Belediye Başkanı Raul Saldivar, “Bu, pratik bir yurttaşlık eğitimi dersiydi” sonucuna vardı. Etrafta neler olup bittiğini fark etmeleri, kendi gerçekliklerini anlama biçimleri, diyalog ve fikir birliği oluşturmayı teşvik eden mekanizmalar, öğrencilerin, öğretmenlerinin ve ailelerinin bu deneyimden çıkardığı en değerli derslerden bazılarıdır.

Devlet Okulları için Katılımcı Bütçe, büyük bir yenilik

Devlet okulları için katılımcı bütçe şu ana kadar sadece iki yılda (2010 ve 2011’de) uygulanmasına rağmen, sonrasında kentte ve kırsal bölgedeki 17 belediyeye ait eğitim kurumlarında 60 projenin hayata geçirilmesiyle sonuçlandı. Bu süre zarfında 30.000’e yakın genç sürece katıldı ve 47 milyon pezonun üzerinde bir ödeneğin nereye ve nasıl harcanacağına dair analizler yapıp tartışmaya açtı. Yöntemsel açıdan baktığımızda, okul temelli katılımcı bütçe, *communada* hem halk eğitimiyle hem de otizm, görme engelli veya öğrenme güçlüğü olan çocuklar gibi özel eğitime ihtiyaç duyan kesimlerle ilgilenen kurumlar dahil olmak üzere, kentteki ve kırsal bölgedeki okullarda eğitim gören 13.000 çocuktan sorumlu olan Gabriel Gonzalez Videla Belediye Ortaklığı aracılığıyla belediyenin yönettiği bütün eğitim kurumlarında uygulandı. Bu girişimin açıkladığı temel amaçlardan biri, yurttaş katılımı sayesinde öğrenci topluluğunu birleştirmekti.

Seferber edilen kaynaklar: ekonomik ve teknik-metodolojik

La Serena Belediye Meclisi, Devlet Okullarına yönelik 2010 yılı Katılımcı Bütçe Programının ilk uygulaması için, Gabriel Gonzalez Videla Belediye

Ortaklığı'na 22 milyon⁴ dolarlık katkı yapma kararını onayladı. Ayrıca, Mahalle KB koordinasyon ekibinden okul projesini uygulayacak Belediye Ortaklığı ekibinin koordinatörlerine bilgi ve deneyim aktarımı sağlandı, böylece mahalle modeli uygulamalarının devlet okullarına aktarılması ve uygulanması mümkün oldu.

2011 yılında Gabriel Gonzalez Videla Belediye Ortaklığı, okul temelli katılımcı bütçenin uygulanmasını denetleme işinin tamamını üstlendi ve çeşitli kaynaklardan 25 milyon dolar tahsis edip, mükemmel sonuçlar elde etti. Hem süreci içselleştirme ve sahiplenme hem de sisteme belediye bütçesi dışından yeni kaynaklar da dahil etme bakımından belediye yönetimindeki eğitim uygulamaları anlamında önemli bir adımdı bu.

Programı yürütmek için gerekli teknik ve uzman ekipler için başka önemli kaynaklar seferber edilmişti. Devlet okullarına yönelik La Serena katılımcı bütçesinin tüm aşamalarının sorunsuz bir şekilde ilerlemesini sağlamak için, tüm *communa* genelinde 300'den fazla öğretmen, müdür ve idareci görevlendirilmişti.

Öğrencilerin sesi

La Serena'da bulunan devlet okullarına yönelik katılımcı bütçe ilk uygulandığı yılın ardından ikinci yılda, genç öğrencileri yavaş yavaş kendi ilgi alanlarına giren kamu işlerini onlara tanıtıp, dahil etmeyi amaçlayan iyi bir uygulama olarak kök salmaya başladı. İkinci uygulamada, daha fazla inisiyatif alma duygusuyla dolu öğrenciler, yurttaş katılımının potansiyel gücünü deneyimleyip keşfetme imkanı buldu.

Katılım alanları ve mekanizmaları, "...öğrencilerin kendi hissettiklerini eşitlik bağlamında ifade edebilecekleri ve sorunları ele alabilecekleri demokratik bir forumu" temsil ediyor. Kendilerine açılan her alana ve aldıkları eğitimin kendi gelişimlerinde ve yetişkin yaşamında yaratabileceği etkilere her şeyden önce değer veriyorlar: "Kendimizi yetişkin olduğumuz ve oy kullanabileceğimiz zamana hazırlıyoruz..." diyorlar heyecanla. Ayrıca bu tür demokratik katılım mekanizmaları ve alanlarında bir şekilde bu iki yıl boyunca edindikleri deneyimler sonucunda, bir sürece sorumluluk sahibi olarak katılmayla ilgili zorlukları gözlemleyip öne çıkarabilme becerisi de geliştiriyorlar: "Katılım ekip çalışmasıyla el ele gider; ortak iyi için bir şeyler başarmak amacıyla birlikte çalışan insan grupları..."

3 1 Avro = 752 Pesos [2014]

KB sürecinin bir parçası olarak haritalandırma çalışması. © La Serena Belediyesi izniyle

Öğrenciler, bunun gibi katılımcı girişimleri hayata geçirebilmek için belli liderlik becerilerine sahip olmak gerektiğini söylüyor. Katılımla ilgili daha önceki deneyimleri, okul etkinliklerinin düzenlenmesi veya özellikle belirli bir konuda fikir beyan etmekle sınırlıydı, katılımcı bütçe gibi bir süreci daha önce hiç duymamış veya böyle bir süreçte hiç yer almamışlardı. Bu onlar için tamamen yepyeni bir deneyimdi ve hepsi de bu uygulamanın, aldıkları eğitimin değerli bir tamamlayıcısı olarak işe yaradığı ve okul topluluğunun diğer üyeleriyle örgütlenme ve diyalog kurma yeteneklerini güçlendirdiği konusunda hem fikir.

Katılımcı bütçeye dair olumlu bir değerlendirme

Okul topluluğu içinde, özellikle de öğrenciler arasında, katılımcı bütçenin

Devlet okullarında KB: Ayakta duran kravattlı kişi La Serena Belediye Başkanı, öğrencilerin oy verdiği bir projeyi finanse etmeleri için bir grup öğrenciye bir çek verirken. © La Serena Belediyesi'nin izniyle

çok olumlu bir proje olduğu konusunda bir fikir birliği var. Öğrencilerin süreci nasıl deneyimlediklerine bağlı olarak, her biri sürecin farklı unsurlarına dikkat çekiyor: Öğrencilerden biri, "... oyun oynayabileceğimiz alanlar yaratmak için güzel bir deneyim, tesislerin kullanım çizelgesini belirledik" derken, bir başkası "... bu projenin, eğer olmasaydı gerçekleşmeyecek fikirleri uygulamaya koymak için iyi bir fırsat" olduğunu söylüyor.

Kendi başarılarından ve programın işleyişinde üstlendikleri rolden gerçekten onur duyuyorlar: düzenli ve şeffaf bir süreç, zaman zaman çok fazla çalışma gerektiriyor, ama bakıldığında "...sürecin avantajlarından biri de" zaten bu.

"...Fikirler bizim"

Öğrencilerin projelerini önemsedikleri ve fikirlerini şiddetle savundukları açık. Öğretmenlerin ve yöneticilerin projelere biraz rehberlik edebileceği önerisine çok net bir yanıt veriyorlar: "... fikirler öğrencilerden gelir.

Öğrenci merkezinde neye ihtiyaç duyulduğu hakkında konuşulur, sonra projeler tasarlanır, en sonunda da oylanır. Bunların hepsi öğrencilerin fikirleridir...”

Gençler, kendi akranlarıyla birlikte değerlendirip, tartışabileceği, sonra da projelere dönüştürecekleri fikirlerle dolup taşıyor. Hatta bazen hiç başkalarını tekrarlamadan oldukça yenilikçi fikirler üretiyorlar.

Fikirler kendilerine ait olduğunda ve projeler öğrencilerin isteklerini yansıttığında, çok daha iyi sonuçlar elde ediliyor ve girişim daha sürdürülebilir bir hale geliyor. Süreç boyunca defalarca kanıtlandı bu: “Herkes çok istekli, fikir önermek, tahminde bulunmak gibi işleri kendi kendilerine yapıyorlar. Bu programda çok hareketliyiz...” Bazen bu coşku, proje resmen sonlandığında bile devam ediyor.

Kapsamlı ve yaratıcı bir dizi potansiyel proje

2010’dan bu yana, her yıl yaklaşık 50 proje desteklendi ve onaylandı (bkz. ek 3, La Serena KB kitabı, s. 152-154). Bu projeler geniş çaplı, yaratıcı projelerden oluşuyor. Bunlar arasında okul radyo istasyonları, eğlence alanları, kafeterya, mikrodalga fırınlar, banyo tadilatı, pinpon masaları, egzersiz ekipmanları, giyinme odaları ve sanatsal etkinlikler için donanım, elektronik okul gazetesi, enstrümantal bir müzik grubu oluşturma, görsel-işitsel aygıtlar satın alma, oyun alanları gibi projeler var. Bunların hepsi oylanarak tekliflerin zenginliğini gösteren sadece birkaç örnek.

Projelerin ötesinde

Öğrenciler, genç yaşlarına ve sınırlı yaşam deneyimlerine rağmen, katılımcı bütçeyi farklı bir perspektiften görebildiler, yol boyunca karşılaştıkları farklı yönleri öne çıkarabildiler, böylece kendi fikirlerinin ve projelerinin gerçekleşmesinin ötesine geçebildiler. Kendi ifadeleriyle, “... Katılımcı bütçe örgütlenmemize yaradı; gruplar teneffüste konuşmak için bir araya geldi, farklı sınıflardaki öğrenciler arasında birlik ve diyalog kurmaya teşvik etti.” Öğrencilerin söylediklerine bakılırsa, katılımcı bütçe, onun uygulanması ve bunun sonucunda ortaya çıkan iyileştirme projeleri, okul içinde bütünleşmenin yeni dinamiklerini yaratmış görünüyor.

Kaynakça

SALINAS FERNÁNDEZ, F. (organizatör), CARRASCO REYES, M. ve GONZÁLEZ FRANETOVIC, H (editör), **Ciudadanos transformando ciudades. El presupuesto participativo en la Serena**, Municipality of La Serena, Erişim: issuu.com/laserena/docs/libro_pp_la_serena

Municipality of La Serena, **Proceedings from the 4th International Seminar**, 2012, Erişim: www.laserena.cl/sipp2012